

СТОЛИЧНА ОБЩИНА - РАЙОН "ВЪЗРАЖДАНЕ"

гр. СОФИЯ 1303, бул. "Ал.Стамболийски", №62 тел.9814364, ф. 9870794

Утвърждавам:
САВИНА САВОВА
Кмет на Столична община
Район „Възраждане“

**ПЛАН
ЗА
ДЕЙСТВИЕ ПРИ ЯДРЕНА И РАДИАЦИОННА
АВАРИЯ
СТОЛИЧНА ОБЩИНА – РАЙОН „ВЪЗРАЖДАНЕ“**

2014г.

Основание за разработване на плана

Планът за защита при ядрена и радиационна авария е съобразен с Решението на Министерски съвет за изпълнение на Националната програма за защита при бедствия, Закона за безопасен използване на ядрената енергия (обн. ДВ в бр. 63, т. 28, 06.2002 г.), Наредба за аварийно планиране и аварийна готовност при ядрена и радиационна авария (обн. ДВ бр. 71/13.08.2004 г.), Наредбата за основните норми за радиационна защита (обн. ДВ бр. 73/20.08.2004 г.), Наредбата за безопасност при управление на радиоактивните отпадъци (обн. ДВ бр. 72/17.08.2004 г.), Наредбата за радиационна защита при дейности с източници на йонизиращи лъчения (обн. ДВ бр. 74/24.08.2004 г.), Наредбата за ранно предупреждение и оповестяване при бедствия, Инструкция № 13-2401 от 16 септември 2011 г. за химическа, биологическа и радиационна защита при инциденти и аварии, свързани с опасни вещества и материали и се изготвя в изпълнение с чл. 6, т. 6, чл. 9 и чл. 65, ал. 1, т. 2 от Закона за защита при бедствия.

Цел на плана

Обединяване съместните усилия на органите на държавната власт, останалите държавни и контролни органи, Столичната община и район „ВЪРБАЖДАНЕ“, юридически и физически лица за извършването на анализ и оценки за риска от възникване на радиационна авария/радиоактивно замърсяване/, набелязване на процедури за осигуряване на ефективно, квалифицирано и адекватно реагиране и предприемане на превантивни мерки за намаляване на неблагоприятните последици в резултат от бедствието и осъществяване на защитни, спасителни и ликвидационни мероприятия на територията на района.

Основни задачи:

1. набелязване на мерки за предотвратяване или намаляване на последиците от ядрена и радиационна авария;

2. предвиждане на мерки за защита на населението;

3. разпределение на задълженията и отговорните органи за изпълнение на предвидените мерки;

4. осигуряване на средствата и ресурсите, предвидени за ликвидиране на последиците от ядрена и радиационна авария;

5. определяне на начина на взаимодействие между органите на район „ВЪРБАЖДАНЕ“ и Столична община.

6. определяне на реда за навременното уведомяване на населението при заплаха или възникване на ядрена и радиационна авария.

Връзка с други планове

Плана за управление на риска при ядрена и радиационна авария е неразделна част от Плана за защита на населението на район „ВЪРБАЖДАНЕ“ при бедствия. В обхвата на настоящия план се включва ядрена и радиационна авария, имаща потенциално или реално въздействие /запах/ за територията на района.

Въведение на плана в действие

Планът за управление на риска при ядрена и радиационна авария се въвежда в действие на основание Заповед на Председателя на РСС на район „ВЪЗРАЖДАНЕ“ и взаимодействието при обявяване на бедствено положение на територията Столицата.

Критерии за въвеждане на плана за действия

1. За начало на изпълнението на задачи по този план се счита времето на получаване на информация, доказана по технически път и /или посредством измерване, че има наличие на ИИЛ (радиоактивен материал), чието местонахождение не съответства на нормите и изискванията на действащите правила за радиационна защита и безопасност.

Като критерии за въвеждане на плана за действия, се счита:

показанието на дозиметричния прибор, при което мощността на дозата е десет пъти над естественния (природен) радиационен гама - фон;

резултати от спектрометрични анализи, показващи наличие на радиоактивни вещества в проби от околната среда над допустимите норми;

откриването на предмети, опаковки, контейнери, маркирани съзвучия за радиационна опасност и / или с надписи за радиоактивност, включително и в случаите на липса на маркировки, при отклонения над естественния (природен) радиационен гама - фон.

2. В случаите, когато при извършване на радиационен контрол или радиационни измервания на произволно място, са регистрирани от 3 до 9 (от три до девет) пъти повишения над естественния радиационен гама - фон, се предприемат действия от съответните структури „ПБЗН“ и МОСВ за изясняване на причините за повишаването. При констатиране на повишен естествен радиационен фон, товарът се освобождава и се съставя протокол за дозиметрични измервания.

Прекратяване действията по плана

За край на действията по плана за действия се счита момента, в който Агенцията за ядрено регулиране /АЯР/ е информирана от извършителите структури по настоящия план, че ИИЛ (радиоактивния материал) е прибран безопасно съхраняване и няма изменения на естественния радиационен гама - фон, както и че е оказана помощ на всички пострадали лица.

Ред за прекратяване на действията по плана.

1. Разпореждане за прекратяване на аварийните мероприятия се дава от Председателя на РСС.

2. След приключване на действието /прекратяване/ на изпълнението на дейностите по плана се прави:

- оценка на всички записи в дневниците по време на радиационната авария, протоколите, писмените доклади и др.;
- анализ на причините довели до радиационната авария и анализа на предприетите мерки;
- подготовка на предложения за изменения и внасянето им след съгласуване с компетентните държавни органи за отстраняване на откритите недостатъци;
- анализ на извършената работа.

1. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА РИСКА ОТ ЯДРЕНА И РАДИАЦИОННА АВАРИЯ.

Въпреки строгите мерки за сигурност при работата на различни видове ядрени реактори и наличието на автоматизирани системи за управление, контрол и защита, практиката по експлоатацията им показва, че е възможно възникването на аварийни ситуации, които са съпроводени с неконтролируемо изпускане на радиоактивни вещества в околното пространство. Анализът на аварийните ситуации показва, че най-често те се дължат на човешки грешки от страна на обслужващия персонал, т. е. предимно на субективни фактори. Радиоактивно замърсяване би могло да се получи при:

аварийна ситуация в АЕЦ “Козлодуй”, съпроводена с безконтролно изпускане в околната среда на газообразни радионуклеиди;

трансгранични радиоактивни замърсявания;

при авария с автомобил, превозващ радиоактивни материали.

При прогнозирането на възможно радиоактивно замърсяване от аварийна ситуация в ядрен реактор се използва понятието “максимална проектна авария”, при която защитните системи са задействани и осигуряват безопасно спиране на съоръжението. Поради действието на субективни и други случайни фактори може да се предизвика разтопяване на активната зона на реактора и неконтролно отделяне на радиоактивни вещества.

Радиационната обстановка и степента на радиационния риск за населението се обуславят от следните фактори:

количеството (активността) и радионуклеидния състав на изхвърлените в околното пространство радиоактивни вещества;

метеорологичните условия по време на аварията;

годишния сезон;

разстоянието до населените места;

характера на застрояването и плътността на заселването на населените места;

метеорологичните, хидрологичните и почвените характеристики на територията;

вида на земеделските култури;

водоснабдяването;

начина на изхранване на населението.

Общи положения при анализ на радиационния риск

1. Радиационният риск се анализира от компетентните органи по радиационна защита – Агенция за ядрено регулиране /АЯР/ и Министерство на здравеопазването /МЗ/. При необходимост се иска допълнителна експертиза от водещи експерти по радиационна защита в страната.

2. При радиационна авария, особено в случаите на възможно радиоактивно замърсяване на околната среда, както и при използване на ЯМ и РАВ за терористични цели, саботаж и умишлено радиоактивно замърсяване, и във връзка с това, че с голяма вероятност няма да се спазени нормативните изисквания за радиационна защита и безопасност, може да се

стигне до облъчване на лицата, извършващи деянието, населението и на персонала, ликвидиращ последствията. Основните възможности за радиационно облъчване са:

1.2-А. Външно облъчване от опасен закрит ИЙЛ, поради стоеене непосредствена близост до него (едно или повече облъчени лица);

1.2-Б. Външно облъчване от открит ИЙЛ, поради стоеене в непосредствена близост до него и неправилно боравене (едно или повече облъчени лица);

1.2-В. Вътрешно облъчване от открит ИЙЛ, поради стоеене в непосредствена близост до него и неправилно боравене – вдишване, поглъщане и замърсяване на части от тялото (кожата, косата, очите и др.), дрехите и оборудването (едно или повече облъчени лица).

3. При определянето на риска се отчита:

-вида на радиоактивния материал (ядрен материал или радиоактивно вещество);

-вида на излъчването (алфа-, бета-, гама-лъчение или неутронно лъчение);

-периода на полуразпадане, енергията и активността на източника, мощността на дозата;

- вида на радиоактивния източник – закрит, открит, ампула (течен), химичен състав, токсичност и др.;

- състоянието на опаковката, ако има такава.

4. Рискът от облъчване се определя съгласно Приложенията към плана. В случаите, когато ЯМ и /или РАВ са с неизвестен произход, се приема, че рискът е висок и активността на източника е максималната описана.

5. Ситуацията може да се усложни при наличието и на не радиационни рискови фактори, като пожар, експлозия, химически реагенти и други, които следва да се анализират и отчетат при реагирането.

В обхвата на настоящия план се включва радиационна авария, имаща потенциално или реално въздействие на територията на района, възникнала:

a. при откриване на безстопанствен ИЙЛ;

b. при превоз на радиоактивни отпадъци (РАО) и /или ИЙЛ;

c. при използването на ядрени и радиоактивни материали затерористични цели, саботажи и др.;

d. при регистриране на нелегален трафик на ГКПП или на територията на Столицата;

e. при умишлено радиоактивно замърсяване на публични места, питейни водоизточници, хранителни продукти и потребителска продукция;

f. при попадане на ИЙЛ в “Кремиковци” АД;

g. при падане на сателит с ядрен реактор или с ядрени вещества и /или ИЙЛ;

h. при пожар с наличие на ИЙЛ;

i. при откриване на медицински симптоми от облъчване с радиация на лица от населението;

j. при оказване на помощ в обект, използващ източник на йонизиращо лъчение (ИЙЛ).

Прогноза за вероятно въздействие при радиоактивно заразяване

При радиоактивно заразяване и замърсяване на околната среда при авария в АЕЦ и трансграничен пренос е възможно район „ВЪЗРАЖДАНЕ” да се окаже в условия на повишена радиоактивност при авария в АЕЦ “Козлодуй”, която е на около 300 км. В АЕЦ

“Козлодуй” се намират в редовна експлоатация реактори от типа ВВЕР – 440 / водороден енергетичен реактор / и ВВЕР – 1000. Технологичната схема на атомната електроцентрала е определена от типа на реактора и съответното основно и спомагателно оборудване, обезпечаващо нормална работа на реактора.

В зависимост от изходните събития и пътищата на развитие на аварията и от количеството освободена активност, характера на средата, в която се разпространява тази активност (пара, вода, газ и др.), аварията се подразделят на пет класа, а според мащаба на разпространение на освободените радиоактивни вещества, аварията биват три типа. Международната скала за оценка на радиационните аварии ИНЕС, класифицира многообразието от възможни ядрени аварии и има седем степени.

При възникване на авария в АЕЦ или трансграничен пренос на радиоактивни вещества ще се заразят или замърсят в определена степен населението, селскостопанските животни и насажденията, откритите водоизточници, въздуха, почвата, сградите, съоръженията и всичко, останало на открито.

В зависимост от вида на основните изотопи в радиоактивния облак, заразяването ще продължи няколко денонощия, месеци или години.

Начините на облъчване на населението, вследствие на изхвърлянето на радиоактивни вещества в атмосферата могат да бъдат следните:

- външно облъчване – при преминаването на радиационния облак и от отложените изотопи върху почвата, сградите и други обекти в околната среда. Това облъчване ще намалява с времето, поради радиоактивното разпадане, отмиването и просмукването вдълбочина на земната повърхност.

-вътрешно облъчване – от вдишване на радиоизотопи от облака и от консумирането на радиоактивно замърсени хранителни продукти и вода.

Радиационните дози, получени от населението се определят от вътрешното и външно облъчване. Високите дози облъчване предизвикват лъчева болест и ракови заболявания. Аварията с радиоактивни източници обхващат широк диапазон, като включват намерени радиоактивни източници или материал, замърсени площи или предмети, загубени или липсващи източници, източници без защита, аварии в лаборатории, промишлени или изследователски обекти.

Радиоактивните материали, под формата на **закрити радиоактивни източници** се използват в широк диапазон в промишлеността, медицината, изследователската и преподавателската дейност, както и в известен брой потребителски продукти. Тези източници се използват в радиографията, установки за стерилизация, при радиотерапия и в нуклеарната медицина, в промишлеността при сонди, нивомери, дебеломери, плътномери и влагомери, антистатични устройства, осветителни тръби, както и в пожароизвестителните датчици. Тези източници имат широк обхват от активности.

Аварийни ситуации възникват, когато има пропуск в контрола на радиационната безопасност на мястото на използване на източника (например оставен извън защитния контейнер гама-терапевтичен източник или контейнер с източник, открит на обществено място). Най-голямата опасност за сериозни увреждания за хората при тези източници идва от незащитен източник с висока активност. Последствията може да бъдат много сериозни, в някои случаи дори смърт, ако с източника е имало контакт лице, незапознато с опасността от радиацията или което не знае, че източникът е радиоактивен.

Излагането в близост на лъчение от незащитен високо активен източник или облъчването от апаратура използвана за промишлена радиография, радиотерапия в медицината и установки за стерилизация, може да доведе до летална експозиция на цялото тяло за няколко минути. Аварии с такива източници могат да предизвикат и замърсяване, ако източникът е бил повреден.

Освен опасността от външно облъчване, повредените източници от всякакъв вид и големина могат да доведат и до замърсяване на населението и/или околната среда. В резултат на пожар или разпръскване от вентилацията, може да се предизвика и замърсяване

на въздушни маси с аерозоли. Последствията могат да включват сериозни кожни изгаряния от бета-лъчението и вътрешно замърсяване, което потенциално да доведе до сериозни здравни последствия.

Замърсяването с **алфа-лъчители**, като например **плутоний и америций** е специален случай при категоризирането на аварията. Аварии от този тип могат да възникнат например при захранване с плутоний сърдечни стимулатори, или при незаконен трафик на радиоактивни материали. Плутоният е много опасен при инхалиране и е труден за детектиране със стандартно използваната апаратура за детектиране. При действия в аварийни ситуации, включващи наличие на източник на плутоний трябва да се вземат и допълнителни предпазни мерки.

Изгубени, откраднати или поставени на погрешно място източници са специален случай при аварията с радиоактивен материал. Опасността за населението ще зависи от общата активност на източниците. Трябва да се отчете фактът, че източникът може да бъде в притежаван от хора, които не познават неговата природа и опасността от него, и които могат бравейки с него да го разрушат и да разпръснат радиоактивно замърсяване. В някои случаи хората могат да бъдат изложени на много високи стойности на мощност на дозата или да бъдат замърсени. В такъв случай приоритетно трябва да е откриването на източника с всички разумни възможни средства. Това може да включва полицейско разследване, обществени съветници, мониторинг на болници и клиники и търсене с помощта на радиометрична апаратура.

Издирването на изгубени източници с апаратура за радиационен мониторинг е ефективно за високоенергетичните гама-източници, т.е. източниците използвани в промишлената радиография и медицинската радиотерапия. Ефективността на търсенето ще зависи от чувствителността на радиометричната апаратура, общата активност на източника и защитата му. Апаратурата с високообемни кристали от натриев йодид дава възможност за регистриране на лъчение от източник от няколко метра разстояние, освен ако източникът не е в своя защитен контейнер.

Уредите, създаващи йонизиращо лъчение, основно **рентгенови лъчи** или **ускорителите на частици** също широко се използват в промишлеността, медицината и научните изследвания. Мощността на дозата, създавана от тях е много по-висока от тази, създавана от всички други радиоактивни източници, които се използват. От друга страна, радиационното излъчване от тези устройства се прекратява когато те са изключени от електрическо напрежение или напълно разредени – следователно аварии могат да възникнат при погрешно включване или чрез активираните части на ускорителите или облъчваните мишени. Внимание трябва да се отдели на факта, че някои устройства като генераторите на електронни снопове могат да излъчват радиоактивно лъчение, наречено “тъмно лъчение”, и кратко време след изключване на електрическото напрежение.

Транспортни операции, свързани с **транспорт на радиоактивни източници или радиоактивен материал**. Всички форми на транспорт, т.е. автомобилен, железопътен, въздушен и воден са използвани в различна степен. Транспортираните обекти са в широк диапазон и включват продукти на ядрената индустрия (ядрено гориво и някои радиоактивни отпадъци), радиографски източници за промишлеността, радиотерапевтични източници за медицината, технологични устройства, съдържащи радиоактивни източници, и някои потребителски продукти (пожароизвестителни датчици). Те се транспортират и съхраняват в достатъчно големи количества.

Основният проблем при планирането в случай на транспортни аварии е, че те могат да възникнат навсякъде. Затова трябва да има готовност и координация за действие на национално ниво. Друга особеност на транспортните аварии е, че освен водачът на транспортното средство и съпровождащия екип, непосредствено изложено на опасност може да бъде и населението в близост до аварията.

При радиационна авария, в зависимост от обстановката и възможностите и доколкото това не застрашава националната сигурност, информацията трябва да съдържа следните данни:

1. момент и място на възникване на аварията;
2. данни за ядреното съоръжение, обекта с източник на йонизиращо лъчение или дейността;
3. предполагаемата или установена причина за аварията и прогноза за развитието ѝ по отношение на изхвърляне на радиоактивни вещества в околната среда;
4. общи характеристики на изхвърлените радиоактивни вещества, включително вероятната физична и химична форма, действителни количества, състав и други характеристики на изхвърлянето;
5. информация за метеорологичните и хидрологичните условия и прогнози;
6. резултатите от радиационния мониторинг и анализи на хранителни продукти, фуражи и питейна вода;
7. предприетите или планирани мерки за защита и информиране на населението;
8. прогнози за разпространението на изхвърлените в околната среда радиоактивни вещества и за отлаганията им.

Използване на взривно устройство за разпръскване на радиоактивни вещества (мръсна бомба).

Описание

Взривно устройство за разпръскване на радиоактивни вещества е било използвано или е било открито преди детонирането му.

Потенциални рискове

Най-голямата заплаха идва от директните ефекти на експлозията отколкото от радиационното облъчване или замърсяване. Най-големият радиационен риск идва от неподозираният вдишване / поглъщане на материала, разпръснат чрез експлозия или вследствие на пожар, или ръчно разпръскване на радиоактивни отломки или материал от недетониращо устройство. Инхалационният риск е основно по следата на разпространение на пушека от експлозията до 100 m от източника на изхвърляне / освобождаване.

Съмнението за откриване на Pu може да бъде потвърдено само по земята, близо до експлозията, но ще бъде и много опасно. Външното замърсяване няма да бъде вероятно толкова опасно, отколкото поглъщането поради мръсни ръце и други причини.

Ограничения престой на членовете на аварийния екип близо до ИЙЛ в не експлодирало взривно устройство или големи парчета от отломките не би следвало да бъде опасно, но задържането и съхранението на такъв материал може да доведе до облъчвания и то за няколко минути. Спасителните екипи са основно екипирани с респираторни апарати за защита, която ги пази от риска за поглъщане на РАВ чрез вдишване. Наличната апаратура позволява да се установяват рисковете от външно облъчване, но не може да установява риска при вдишване на РАВ, характерно за такива случаи. Възможно е да се очакват враждебни действия срещу институциите и икономическите субекти, в т. ч. и негативни икономически последици при неправилно адресиране на съответните действия към съответните институции. Раковите заболявания не биха могли да бъдат наблюдавани при този вид авария, нито да се установят като последица от нея, даже и при използването на големи количества от радиоактивни вещества.

Умишлено радиоактивно замърсяване на хора и обществени места.

Описание

Открито е облъчване и /или радиоактивно замърсяване на хора (лица от населението) и радиоактивно замърсяване на обществени места. Това е възможно да възникне за лица от населението, попаднали в радиоактивно замърсени територии без да знаят за това или при намирането на опасен ИЙЛ и боравенето с него. Лица от населението могат да бъдат

радиоактивно замърсени и в резултата на тайно извършени саботажи или терористични актове с ИЙЛ. За съжаление, подобни аварии се откриват, като правило, след като голям брой лица са облъчени или има значително разпространение на радиоактивно замърсяване.

Потенциален риск

Облъчените лица се очаква да получават различни симптоми, като резултат от облъчването и лъчението, преди още да се знае, че са били подложени на радиационно облъчване. Радиоактивното вещество, причинител на облъчването или на радиоактивното замърсяване, може да представлява сериозен риск, неочакван за лицата, попаднали в района на действието му. Радиоактивното вещество може да е разпръснато и да доведе до радиоактивно замърсяване на големи площи и даже на местната селскостопанска продукция. В тези случаи, е възможно да възникне значително враждебно настроение в населението и даже непредвидени обществени реакции и последващи в кратък срок икономически последиствия.

Възможно е, кратковременния престой (до няколко минути) до ИЙЛ или в територията, замърсена с радиоактивни вещества, да не предизвика здравни ефекти, докато боравенето с ИЙЛ и дълготраен престой в близост до него - да предизвика сериозни здравни увреждания.

Инхалирането на радиоактивни вещества е възможно при разпрашаване на радиоактивни вещества (прахообразни) и престой в радиоактивно замърсените територии на разстояние до около 100 m от източника, както и при пожар или експлозия, когато се образува прах и пушек. Разпиляването на радиоактивни вещества в почвата (замърсяването на почва) не представлява голям риск, освен при радиоактивно замърсяване с плутоний (Pu). В този случай външното облъчване не е опасно, но при невнимание (например пипане с ръце на почвата) може да се получи поглъщане. При подобни случаи, не може да се очаква увеличаване на раковите заболявания за аварийните екипи, даже при използването на големи активности и количества радиоактивни вещества. Аварийния персонал е оборудван със индивидуални средства за защита (за тялото и дихателните пътища). Специфичното в тези случаи е, че апаратурата за радиационни измервания не може да отчита ниските активности във въздуха и следователно рискът от вътрешно облъчване е трудно оценен. Рискът за медицинския персонал, транспортиращ или лекуващ облъчени лица е много малък и даже отсъства. За защита, същите следва да използват индивидуални средства за защита – ръкавици, респиратори и защитни леки облекла.

Умишлено радиоактивно замърсяване на питейни водоизточници.

Описание

Действително или потенциално замърсяване на обществени питейни водоизточници.

Потенциални опасности

Приема се, че е невъзможно обществен питеен водоизточник с обем над 100 m³ да бъде замърсен в степен, която би предизвикала доза, непосредствено застрашаваща живота на населението или до доза, която би изисквала продължителни медицински грижи. Би било възможно водоизточниците да бъдат радиоактивно замърсени над нивата за намеса, препоръчвани за авария. Вода, замърсена до 100 и повече пъти над границите за намеса може да се консумира ограничен период от време без да доведе до сериозен риск. Въпреки това, се очаква да се създаде много неприятна и неблагоприятна обществена реакция и икономически последиствия, ако интересите на обществото и финансовите институции не бъдат взети под внимание и защитени. Ограниченията в използването на водоизточниците може да се отразят на обществената сигурност и на здравеопазването. Допълнителните, радиационно индуцирани, ракови заболявания, не би трябвало да се регистрират след подобни аварии, даже и да са използвани големи количества радиоактивен материал.

Умишлено замърсяване на храна/продукция.

Описание

Действително или потенциално замърсяване на храна и търговски продукти.

Потенциални опасности

Замърсяване на храна / продукти, предизвикващо сериозно облъчване на голям брой лица от населението е много малко вероятно. Въпреки това, съществува възможност за сериозно облъчване на по-малък брой лица (например чрез замърсяване на продукти в склад) и на тези, работещи със или транспортиращи продуктите / храната. Възможно е, замърсяване, превишаващо националните и международните стандарти за търговските продукти.

Допускане на замърсени (действително или потенциално) продукти в международния или вътрешния стокообмен може да има огромни икономически последици. Допълнителни ракови заболявания не би трябвало да се наблюдават след такъв тип авария, даже ако са включени големи количества радиоактивен материал.

Възможна е появата на много неприятна и неблагоприятна обществена и икономически последици, ако интересите на обществото и финансовите институции не бъдат взети под внимание и защитени.

Откриване на повишена радиация.

Описание

Повишена радиация в околната среда или замърсяване на въздух, храни, вода или търговска продукция (по време на откриването им с неизвестен произход) създават съмнение за налична, потенциална или аварийна ситуация с възможни радиационни последици.

Потенциални рискове

Откриването на повишена радиация от неизвестен произход във въздух /храни /води/ и други продукти с вероятност от значително облъчване на населението, са изключително нежелателни събития. В случай, че ако повишената радиация във въздуха и водата са резултат на освобождаване на радиоактивен материал от обект от рискова категория I или II, е възможно замърсяване, надхвърлящо националния и международния стандарти. Допускането на разпространение в международните или национални търговски мрежи на радиоактивно замърсени вода, храна / продукти, може да има сериозни икономически последици. Детектирането на повишени стойности на радиация в храни или потребителски продукти може да бъде индикация за авария с ИЙЛ в преработващото предприятие или инцидентно попадане на безстопанствен източник в рециклиран от скрап метал. Така може да се стигне до неприятни и враждебни публични реакции и икономически загуби, ако общественото мнение и реакциите на държавните и финансови институции се забавят или са неправилни.

Падане на сателит с ядрен реактор, термо - електрически генератор или с ядрени вещества и / или ИЙЛ на борда.

Описание

Падането на космически обект със земен произход (изкуствен спътник) може да бъде предвидено няколко седмици или месеци предварително, въпреки че някои нежелани последици може да се появят и за часове. Приблизителните данни за времето и мястото за навлизането му в атмосферата са често неточни. Типично за този случай, е това, че радиоактивните компоненти са в обем по-малък от един кубически метър и се разпиляват на голяма площ по време на падането. Отломките могат да паднат разпръснато върху зона от земната повърхност от порядъка на 100 000 km² и по-голяма, като в повечето случаи е невъзможно с достатъчна точност да се определи зоната за сблъсък със земната повърхност, което да позволи да се вземат превантивни защитни мерки.

Потенциални опасности

Рискът е много нисък и е установен от досегашния опит с такъв вид отломки. При досегашни случаи с отломки радиоактивното замърсяване на повърхността, които са били документирани са над 5 Gy/h и могат да нанесат смъртоносни наранявания. Както и да е, при досегашните падания на изкуствени спътници, няма данни за настъпили значителни

облъчвания на население или замърсяване на храни и води. **Откриване на медицински симптоми от облъчване с радиация на лица от населението.**

Описание

Симптомите от излагането на радиация са диагностицирани или предполагаеми и източникът на радиация е неизвестен.

Потенциални опасности

Пациентът може да страда от радиационни увреждания, даващи основание за специализирано лечение. Източникът на радиация или на радиационно замърсяване може да представлява сериозна опасност за района.

Съществува малък или нулев риск за здравето на медицинския персонал лекуващ или транспортиращ облъчени или радиоактивно замърсени пациенти, при положение че самите медицински служители се защитават от поглъщане на замърсяването използвайки обичайни предпазващи методи (напр. ръкавици) срещу инфекциозни вещества .

Информация за кражба на опасен ИЙЛ.

Описание

Кражба на източник, съдържащ достатъчно радиоактивен материал за да може да се квалифицира като опасен.

Потенциални опасности

Неволното манипулиране с опасни количества без защита, може да доведе до постоянни увреждания от външно облъчване или поглъщане и локализирано замърсяване, налагашо извеждане. Незабавна заплаха за живота, може да представлява, манипулиране с количества 10 - 100 пъти по високи от критериите в приложение за опасен източник.

Дейности за намаляване на риска.

Действията и мерките за ограничаване и ликвидиране на последиците от авария се планират, определят и прилагат въз основа на оценката на радиационния риск, категорията на радиоактивния източник съгласно **Приложение №** , обекта или дейността, пораждащи риска, както и от класа на аварията.

- Радиационно наблюдение от постове за радиационно наблюдение оповестяване (ПРНО);

-Поддържане на запас от ИСЗ за населението и създаване на организация за съвременното им раздаване при необходимост;

-Създаване на организация за извършване при необходимост на "Йодна профилактика" на населението и формиранията;

-Ремонт и поддръжка на съществуващите защитни съоръжения;

-Изграждане на нови защитни съоръжения и предвиждане на ПРУ в избените помещения на новостроящи се сгради;

-Обучение на населението за поведение и действие при повишена радиоактивност;

-Планиране на СНАВР и обезпечаването им с техника, работна сила и средства;

-Херметизация на водоизточниците и поставяне на дограма (PVC), осигуряваща добра херметичност на търговските обекти за хранителни продукти и обектите от хранително вкусовата промишленост.

-Поддържане техническото състояние на съоръженията в Пунктовете за управление;

-Картотекиране и периодична проверка за състоянието и поддържане на изградените противорадиационните укрития (ПРУ) в населените места;

-Разчет на подходящите помещения определени за приспособяване на ПРУ и укриване на населението;

-Органите за управление, силите, определени за провеждане на спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи се осигуряват на 100% с индивидуални средства за защита на дихателните органи и кожата. Осигуряване на населението от общината с ИСЗ и разчет за раздаването им Разчет за раздаване на;

- Не осигуреното с противогази население при заразяване на въздуха с радиоактивни вещества ползва подръчни средства за защита – противопрахови маски и марлени превръзки.
- Актуализация на телефоните за връзка;
- Проверка на протичането на информация между кмета на района, дежурния в общината, дежурния в областна администрация, формиранията от Единната спасителна система;
- Координация на аварийните планове на търговските дружества и фирми с плана на района и формиранията на ПБЗН;
- Изготвяне на указания-правила за гражданите за действия при авария в АЕЦ, трансграничен пренос на радиоактивно замърсяване или от източници на йонизиращо лъчение с цел излъчването им по средствата за масово осведомяване.
- На заявки за доставка и монтиране на видно място на мониторингова станция за измерване на радиационния фон.

2.МЕРКИ ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ ИЛИ НАМАЛЯВАНЕ НА ПОСЛЕДСТВИЯТА ПРИ ЯДРЕНА И РАДИАЦИОННА АВАРИЯ.

В резултат на безконтролното освобождаване в околното пространство на радионуклиди при аварии в ядрен реактор територията на район „ВЪЗРАЖДАНЕ” може да бъде подложена на облъчване. За да се минимизират последиците от това е необходимо:

- а. информиране на населението при радиационна авария;
- б. разработване на аварийни планове за потенциално опасни обекти, с цел създаване на организация за аварийно реагиране и поддържане на аварийна готовност;
- в. поддържане в непрекъсната готовност на системата за своевременно уведомяване (оповестяване) на населението;
- г. периодично обучение на екипите за СНАВР чрез проиграване на аварийните планове.

Радиационна защита на населението се провежда в случаите на:

1. авария в атомна електрическа централа, свързана с изхвърляне на радиоактивни вещества в околната среда и с потенциално опасно облъчване на населението;
2. авария в обекти, използващи или съхраняващи източници на йонизиращи лъчения (ИЙЛ);
3. радиационна аварийна ситуация при транспортиране на свежо или отработено ядрено гориво, радиоактивни източници и материали или радиоактивни отпадъци през територията на района;
4. радиационна аварийна ситуация в металургичните предприятия, които преработват скрап, и местата, където се складира скрап;
5. радиационна аварийна ситуация, възникнала в друга държава, създаваща риск от трансграничен пренос на радиоактивни вещества;
6. радиационна аварийна ситуация, свързана със злонамерено използване на ядрени и радиоактивни материали на обществени места и последващо радиоактивно замърсяване.

3.МЕРКИ ЗА ЗАЩИТА НА НАСЕЛЕНИЕТО

Районната администрация планира и провежда мерки за защита на населението при ядрена и радиационна авария във взаимодействие с другите органи на изпълнителната власт като организират и координират:

- ❖ Своевременното прогнозиране характера и последствията от най-често проявяващите се ядрени и радиационни аварии и катастрофи;

- ❖ Непрекъснато поддържане и актуализиране на Плана за управление на риска при ядрена и радиационна авария;
- ❖ Провеждане на мероприятия за усвояване на плана по части и цялостно;
- ❖ Осигуряване на колективни и индивидуални средства за защита на населението;
- ❖ Обучение и практическа подготовка на териториалните органи на изпълнителната власт, доброволните формирования и населението;
- ❖ Организиране на превантивен контрол за изпълнение на неотложните дейности за намаляване на риска от ядрена и радиационна авария;
- ❖ Поддържане непрекъснато денонощно дежурство;
- ❖ Организиране на оповестяването и информиране на населението за възможните рискове и предприетите действия за преодоляване на бедствието;
- ❖ Планиране в проекта на районния общински бюджет финансови средства за осигуряване на дейностите по плана за защита при ядрена и радиационна авария, както и резерв за неотложни и непредвидени разходи, свързани със защитата на населението на района;
- ❖ Формиране и осигуряване участието на органите за управление при ядрена и радиационна авария и сили за реагиране и провеждане на спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи във възникналите огнища на поражения (заразяване) на територията на района
- ❖ Планиране и създаване на организация за действие и взаимодействие между органите за управление и силите за провеждане на мероприятия по защитата на населението и извършване на спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи;
- ❖ Подпомагане на органите на местното самоуправление за осигуряване и поддържане в добро състояние на общинските и местните пътища;
- ❖ Защита на водоизточниците, поддържане на готовност при недостиг на питейна вода за осигуряване на допълнителни пунктове за снабдяване с вода и включване във водоснабдителната система на допълнителни водоизточници;
- ❖ Оказване на медицинска помощ при спешни състояния;
- ❖ Оказване на първа психологична помощ на пострадалите и на спасителните екипи;
- ❖ Координиране дейностите по радиационна, химическа и биологична защита при инциденти и аварии с опасни вещества и материали и срещу ядрени, химически и биологически оръжия;
- ❖ Координиране на действията за защита срещу взривни вещества и боеприпаси;
- ❖ Координиране на действията за ограничаване и ликвидиране на пожари;
- ❖ Координиране на временното извеждане, евакуация на застрашеното от бедствие население и разсредоточаване на материалните ценности;

- ❖ Предоставяне на неотложна и възстановителна помощ на пострадалите лица и извършване на неотложни възстановителни работи след ядрена и радиационна авария;
- ❖ Организиране и контролиране извършването на неотложните възстановителни работи при ядрена и радиационна авария и възстановяване на нормалния ритъм на живот в района.

Основните видове защитни мерки при ядрена и радиационна авария са:

1. уведомяване;
2. лична дезактивация и допълнителни изисквания към обществената и личната хигиена;
3. индивидуален и радиационен мониторинг;
4. ограничаване и контрол на достъпа в местата и районите, замърсени с радиоактивни вещества;
5. защита на дихателните органи;
6. използване на защитни облекла;
7. укриване;
8. йодна профилактика;
9. временно извеждане;
10. преселване (временно или постоянно);
11. ограничаване на потреблението на хранителни продукти и фуражи, замърсени с радиоактивни вещества;
12. дезактивация на райони, замърсени с радиоактивни вещества, и на имущество, както и ограничаване на ползването им.

Временно извеждане на населението.

Временно извеждане на населението се осъществява само при определени ситуации.

Временно извеждане се разпорежда, когато радиоактивният облак се движи в посока на района и застрашава населението.

Избират се най-късите и безопасни маршрути, в посока перпендикулярна на посоката на вятъра и радиоактивния облак.

След извършване на разузнаване за наличие на радиоактивно замърсяване и получаване на достоверна информация, ръководителят на място указва къде и какъв е маршрута за извеждане на хората. Ако има предварително определен за целта маршрут и не противоречи на данните от разузнаването хората се насочват по този маршрут.

При възникване на аварии в район е разработен план за организирано извеждане на населението.

Организира се разузнаване за обстановката в засегнатите райони на два етапа:

- Първи етап – за добиване на оперативна информация;

- Втори етап – за осигуряване на силите и средствата и евакуация на пострадалите. След извършване на разузнаване и получаване на достоверна информация, ръководителят на място казва, къде и какъв е маршрута за извеждане на хората от огнището на поражение. Ако има предварително определен за целта маршрут и не противоречи на данните от разузнаването хората се насочват по тези маршрути.

4. РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА И ОТГОВОРНИТЕ ОРГАНИ И ЛИЦА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРЕДВИДЕНИТЕ МЕРКИ.

4.1. Председателя на РСС

- организира и ръководи провеждането на учебни сборове, тренировки, учения и други мероприятия за повишаване на подготовката на ръководния състав и на органите за управление по дейностите и задачите по защита на населението;

- информира за важни решения висшестоящите държавни органи, свързани с повишаване на защита на населението;
- организира и ръководи защитата при ядрена и радиационна авария на територията на района;
- организира разработването План за защита при ядрена и радиационна авария,
- организира, координира и провежда превантивни мерки за недопускането или намаляването на последиците от ядрена и радиационна авария;
- осъществява своевременното оповестяване и информиране на населението при ядрена и радиационна авария;
- планира в проекта на районния бюджет финансови средства за осигуряване на дейностите по плана за защита при ядрена и радиационна авария в общината, както и резерв за неотложни и непредвидени разходи, свързани със защитата на населението;

При възникване на ядрена и радиационна авария на територията на района:

- координира спасителните и неотложните аварийно-възстановителни работи;
- може да създаде щаб за координиране на спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи;
- може да обяви бедствено положение на територията на района;
- извършва обмен на информация с областта и МВР;
- може да привлича юридически и физически лица за предоставяне на лична или материална помощ в съответствие с възможностите им;
- може да включва в дейностите по защитата и създадените доброволни формирования;
- може да поиска координация от Столична община;
- организира и координира временното извеждане и предоставя неотложна помощ на пострадалите лица;
- организира и координира предоставянето на възстановителна помощ на населението при ядрена и радиационна авария;
- организира и контролира извършването на неотложни възстановителни работи.

4.2. Заместник председателя на РСС

- подпомага Председателя на РСС в организиране работата при изпълнение на текущите си задачи и го замества при необходимост;
- отговаря за изпълнението на мероприятията по организацията, поддържането в готовност и усъвършенстването на системата за оповестяване и управление;

- контролира организацията по носенето на денонощното дежурство в района и общинските търговски дружества на територията на района.
- осъществява организацията и взаимодействието на ръководството на район „ВЪЗРАЖДАНЕ” с останалите ведомства на територията на района по опазване на обществения ред и сигурността на гражданите при военно положение, бедствия и терористични действия;
- да съдейства за подготовката и работата в района, при провеждане на мероприятията по защита на населението;
- подпомага Председателя на РСС при подготовката и вземането на решение за провеждане на спасителни и неотложни аварийно – възстановителни работи при възникване на ядрена и радиационна авария;
- оказва съдействие за привеждане в изпълнение на всички указания, разпореждания и заповеди при ядрена и радиационни аварии и катастрофи;
- контролира и докладва за срочното и качествено изпълнение на разпорежданията и заповедите.
- контролира отблизо и ръководи работата при изпълнение на задачите и мероприятията по защита;
- подготвя /с помощта на специалистите/ всички справочни данни и информация, необходими за Председателя на РСС
- осъществява ръководството и упражнява контрол и помощ при подготовката на административните органи и организирането на спасителните и неотложните аварийно-възстановителни работи при ядрена и радиационни аварии;
- упражнява контрол върху стопанисването на защитните съоръжения и ПРУ на територията на района и поддържането в постоянна готовност на колективните и индивидуалните средства за защита.

4.3. Секретаря на РСС

- отговаря за организацията и носенето на денонощното дежурство в района и за поддържането в постоянна готовност на военновременната система за оповестяване и управление на района и търговските дружества;
- организира подготовката и провеждането на учебно-методическите сборове, тренировки, ситуационни игри и учения, както и на проверките за оказване на методическо ръководство, помощ и контрол на районите и търговските дружества и подпомага Председателя на РСС и неговия заместник за тяхното провеждане;
- организира провеждането на заседанията на РСС, оформя протоколите и свежда взетите решения, осъществява контрол за тяхното изпълнение и информира за това периодично Председателя и зам.- председателя на РСС;
- организира оповестяването на членовете на РСС и администрацията.
- планира и организира работата на РСС;

- отдава разпореждания по указания на Председателя на РСС;
- отчита изпълнението на задачите;
- организира събирането на информация за възникналите в района ядрени и радиационни аварии и катастрофи, нейното обработване и своевременно предоставяне на Председателя на РСС;
- анализира причините за възникналите ядрени и радиационни аварии в ПОБ и местата от критичната инфраструктура на територията на района или в близост до него и предлага мерки за защита на личния състав, материалните ценности и населението;
- поддържа в готовност за използване колективните и индивидуални средства за защита на служителите и населението на района и организира своевременното им доставяне и раздаване;
- съвместно с дирекция „Здравеопазване“ осигурява необходимите медикаменти и инвентар за окомплектоване на групата за спасителна работа;
- участва в организирането и координирането на временното извеждане на пострадалото население при ядрена и радиационна авария;
- разработва Плана за защита при ядрена и радиационна авария и останалите планиращи документи;
- планира финансовите средства за осигуряване на дейностите съгласно Плана за защита при бедствия на населението на район „ВЪЗРАЖДАНЕ“.

4.4 1. Представителите на Столичната дирекция на МВР.

- информира Председателя на РСС за измененията на оперативната обстановка и за взетите мерки и иска съдействия от него по отношение осигуряване на сигурността, обществения ред, противопожарната охрана и спасяване на населението и имуществото на гражданите;
- предлага мерки за съвместната работа и взаимодействието между СДВР и районната администрация за организиране дейността по преодоляване, овладяване и предотвратяване на действията от преднамерена човешка дейност, стопанската и криминалната престъпност, с безредиците и с разпространителите на слухове против нормализирането на живота и дейността на гражданите;
- осъществяват допълнителни мерки и въвеждането на сили и средства относно охраната и отбраната на района, на охраняваните такива от мирно време за тяхното нормално функциониране;
- да разработва всички документи, произтичащи от функционалните му задължения :
- осигуряване охрана и обществен ред по време на провеждане на спасителните работи;
- отцепване на участъка /обекта/ за работа в огнището на поражение;

- регулиране на движението при подвеждане на силите за действие към огнището на поражение и при временно извеждане;
 - съдейства за своевременното укриване на населението по сигналите за бедствено положение;
 - осигуряване регулирането на маршрутите за изнасяне на поразените от огнището на поражение;
 - създава, комплектува, подготвя и поддържа формированията на службата.
- да знае задачите на службите, състава, възможностите и осигуреността на подчинените му сили и средства;
 - подпомага Председателя на РСС при подготовката и вземането на решение за обявяване на бедствено положение на територията на района и при провеждане на спасителни и други неотложни работи;
 - привежда в изпълнение всички указания, разпореждания и заповеди на Председателя на РСС отнасящи се до дейността на службата.
 - ръководи подготовката на службите и подчинените й сили и средства за бързо и компетентно действие при ядрена и радиационна авария и катастрофа;
 - подготвя /с помощта на специалистите/ всички справочни данни и информация, необходими за Председателя на РСС и неговите заместници;
 - да контролира и докладва за срочното и качествено изпълнение на разпорежданията и заповедите;
 - привежда в изпълнение всички указания, разпореждания и заповеди отнасящи се до дейността на службата;
 - да знае състоянието на подчинените му сили и средства и да взема мерки за възстановяване на тяхната боеспособност;

4.4.2. Юридическите лица и едноличните търговци, които осъществяват дейност с рискови вещества и материали, дейност в рискови условия или дейност, която е потенциално опасна за работниците и служителите, населението и околната среда:

- ✓ планират и осъществяват необходимите мерки за защита на работещите в обектите и прилежащите им площи при възникване на ядрена и радиационна авария;
- ✓ планират и провеждат мероприятия за повишаване устойчивото функциониране на обектите при възникване на ядрена и радиационна авария;
- ✓ създават, подготвят и поддържат в готовност за използване средства за предупреждение и сили за провеждане на дейности по защитата на работещите в обектите и прилежащите им площи;
- ✓ провеждат обучение на работещите за способите за защита, начините на поведение и действие и за оказване на първа долекарска помощ при възникване на ядрена и радиационна авария;

- ✓ организират и финансират защитата на работещите в обектите и прилежащите им площи и ликвидирането на последиците от ядрена и радиационна авария;
- ✓ изграждат и поддържат локални автоматизирани системи за оповестяване;
- ✓ осигуряват предупреждение, временно извеждане или евентуално укриване на своите служители;
- ✓ разработват вътрешен аварийен план;
- ✓ при авария незабавно започват провеждането на спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи, като съобщават за аварията на съответния оперативен комуникационно-информационен център и на кмета на непосредствено застрашения район;
- ✓ предоставят информация на частите на ЕСС за източници на йонизиращо лъчение, както и други опасности за живота и здравето на хората;
- ✓ при участие на екипи на ЕСС им сътрудничат при отстраняване на аварията;
- ✓ осигуряват безопасно унищожаване на отпадъците, вследствие на аварията и нейното ликвидиране.

4.4.3. Задължения на физическите лица:

Всяко физическо лице е длъжно да:

понесе ограниченията във връзка с обявено бедствено положение, произтичащо от мерките, приложени от компетентните служби при провеждане на дейностите по защитата;

помогне на всяко друго физическо лице, чийто живот или здраве са поставени на риск вследствие на ядрена и радиационна авария, при условие че не рискува своя живот или здраве;

информира съответния център за спешни повиквания или по друг начин да търси възможност за предоставяне на помощ, когато не е в състояние на предостави необходимата помощ лично;

окаже съдействие в съответствие с възможностите си или материална помощ по искане на кмета на община или ръководителя на място;

допусне при необходимост от провеждане на спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи влизането на спасителни екипи и техника, извършване на теренни преустройства, изграждане на съоръжения за защита от рискови фактори, разчистване на поземлен имот или отстраняване на сгради или техни части, съоръжения и насаждения, когато е собственик, ползвател или управител на недвижимия имот;

предостави на ръководителя на спасителния екип информация за опасностите, които биха могли да застрашат живота и здравето на спасителите или на населението;

допусне разполагането на съоръжения на системите за ранно предупреждение и оповестяване в недвижимите имоти, които са негова собственост, и да осигури достъп до тях за срока на бедственото положение.

5. СРЕДСТВА И РЕСУРСИ, ПРЕДВИДЕНИ ЗА ЛИКВИДИРАНЕ НА ПОСЛЕДИЦИТЕ ОТ БЕДСТВИЯ.

Планът е съобразен с наличните сили и ресурси на Единната спасителна система. Ако са необходими допълнителни сили и ресурси, те се осигуряват поетапно от отговорните за превенция и СНАВР ведомства и организации. При нужда, може да бъдат включени силите и ресурсите и на Министерство на отбраната /МО/, ако не са натоварени с други спешни задачи. При бедствия, с които районната администрация не може да се справи само със собствения си капацитет, може да се обърне към Председателя на ССС за помощ.

6. НАЧИН НА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ ОРГАНИТЕ НА ИЗПЪЛНИТЕЛНАТА ВЛАСТ

6.1. Постоянно взаимодействие между органите на изпълнителната власт преди възникване на ядрена и радиационна авария.

В държавната и местната администрация и в дружествата и организациите със стопанска и нестопанска дейност се организира денонощно дежурство за оповестяване при бедствия и аварии, което се изпълнява от оперативни дежурни, съгласно постановление № 212 на Министерския съвет от 1993 г.

6.2. Начин на оперативно взаимодействие между органите на изпълнителната власт при бедствия.

С цел осъществяване на координация на между органите на изпълнителната власт районната администрация и осигуряване на информация за населението и средствата за масово осведомяване, към кмета на района при необходимост се създава и функционира щаб за Координация и взаимодействие.

Ръководител на щаба е кмета на район „ВЪЗРАЖДАНЕ”, а поименният състав на координационния щаб се определя със заповед на кмета.

Щабът изпълнява следните основни функции:

а. анализира информацията за опасността от възникване или за възникналата ядрена и радиационна авария;

б. координира действията на органите на изпълнителната власт за овладяване на възникналата катастрофа или авария с източници на йонизиращо лъчение;

в. информира населението и медиите за развитието на ядрената и радиационна авария, за мерките за нейното ограничаване и овладяване и за необходимите предпазни мерки и действия за населението;

г. информира Председателя на ССС за опасността от възникване и/или за възникналото бедствие;

д. обменя информация с щабове за координация и с оперативните комуникационно-информационни центрове на Министерство на вътрешните работи.

Координацията на съставните части на единната спасителна система се осъществява чрез оперативните центрове на Министерство на вътрешните работи при спазване изискванията на чл. 29 от Закона за защита при бедствия.

Взаимодействието и координацията между частите на единната спасителна система, участващи в спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи в района на бедствието се извършва от **ръководителя на място**, като ръководител на място е ръководителят на териториалното звено на Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ или оправомощено от него длъжностно лице, освен в случаите на епидемии и эпизоотии съответно на Столичната регионалната здравна инспекция или на областната дирекция по безопасност на храните.

6.3. Взаимодействие между съставните части на единната спасителна система.

Дейностите по защитата на населението в случай на опасност или възникване на ядрена и радиационна авария са:

1. предупреждение;
2. изпълнение на неотложни мерки за намаляване на въздействието;
3. оповестяване;
4. спасителни операции;
5. оказване на медицинска помощ при спешни състояния;
6. оказване на първа психологична помощ на пострадалите и на спасителните екипи;
7. операции по издирване и спасяване;
8. радиационна, химическа и биологическа защита при инциденти и аварии с опасни вещества и материали и срещу ядрени, химически и биологически оръжия;
9. ограничаване и ликвидиране на пожари;
10. временно извеждане, евакуация, укриване и предоставяне на индивидуални средства за защита;
11. извършване на неотложни аварийно-възстановителни работи;
12. ограничаване на разпространението и ликвидиране на възникнали епидемични взривове, епидемии и эпизоотии от заразни и паразитни болести;
13. други операции, свързани със защитата.

Защитата на населението при обявяване на режим „положение на война“, „военно положение“ или „извънредно положение“ се осъществява в съответствие с разпоредбите на Женевските конвенции от 12 август 1949 г. (необнародвани), ратифицирани с Указ № 181 на Президиума на Народното събрание от 1954 г., и Допълнителните протоколи към Женевските конвенции от 1977 г., ратифицирани с Указ № 1586 на Държавния съвет от 1989 г.

Дейностите по защитата на населението се изпълняват от структури, които са съставни части от единната спасителна система при запазване на институционалната или организационната им принадлежност и определените им функции или предмет на дейност:

1. министерства ведомства;

2. общини;
3. търговски дружества и еднолични търговци;
4. центрове за спешна медицинска помощ, други лечебни и здравни заведения;
5. юридически лица с нестопанска цел, включително доброволни формирования по чл. 41 от ЗЗБ;
6. въоръжените сили.

6.4. Сили и средства за реагиране и ликвидиране на последиците при ядрена и радиационна авария.

За защита на населението на район „ВЪЗРАЖДАНЕ“ при различните по вид бедствия се извършват определени дейности. Дейностите се изпълняват от звена, служби и други оперативни структури от единната спасителна система:

1. Министерства и ведомства;
2. Общини;
3. Търговски дружества и еднолични търговци;
4. Центрове за спешна медицинска помощ, други лечебни и здравни заведения;
5. Юридически лица с нестопанска цел, включително доброволни формирования (по чл. 41);
6. Въоръжените сили.

7. РЕД ЗА РАНОПРЕДУПРЕЖДЕНИЕ И ОПОВЕСТЯВАНЕ НА ОРГАНИТЕ НА ИЗПЪЛНИТЕЛНАТА ВЛАСТ, СЪСТАВНИТЕ ЧАСТИ НА ЕСС И НАСЕЛЕНИЕТО ПРИ ОПАСНОСТ ОТ ВЪЗНИКВАНЕ НА БЕДСТВИЕ.

Редът за навременното уведомяване на органите на изпълнителната власт и населението при заплахата или възникване на бедствия се определя с Наредбата за ранното предупреждение и оповестяването при бедствия. Ранното предупреждение и оповестяването се осъществяват чрез комуникационно-информационна система, наречена "Национална система за ранно предупреждение и оповестяване при бедствия". Тя осигурява:

1. устойчива връзка за обмен на информация и координиране действията на органите на изпълнителната власт и съставните части на Единната спасителна система, определени в чл. 20 от Закона за защита при бедствия, в случай на предстоящо или възникнало бедствие;
2. предупреждение и информиране на населението за предстоящо или възникнало бедствие, за динамиката в неговото развитие, за мерките за неговото ограничаване и овладяване и за необходимото поведение и действия на гражданите.

Националната система за ранно предупреждение и оповестяване при бедствия се състои от:

1. система за ранно предупреждение и оповестяване на органите на изпълнителната власт и на съставните части на Единната спасителна система;
2. система за ранно предупреждение и оповестяване на населението.

Ранното предупреждение и оповестяването се извършва по разпореждане на съответния орган на изпълнителната власт или ръководител на потенциално опасен обект и дейност или на упълномощени от тях длъжностни лица от:

1. оперативните дежурни в СЦ или в ОКИЦ на Министерството на вътрешните работи;
2. дежурните длъжностни лица в общинските администрации, кметствата и в потенциално опасните обекти и производства.

Системата за ранно предупреждение и оповестяване на органите на изпълнителната власт и на съставните части на Единната спасителна система извършва индивидуално предупреждение и оповестяване в зависимост от:

а. вида и мащабите на бедствията;

б. нормативно определените правомощия на органите на изпълнителната власт на различните нива на управление;

в. компетенциите на длъжностните лица в администрациите на съответните органи на изпълнителната власт;

г. специфичните функции или предмет на дейност на съставните части на Единната спасителна система.

Системата за ранно предупреждение и оповестяване на органите на изпълнителната власт и на съставните части на Единната спасителна система функционира посредством въведени база данни, разпределени по утвърдени от министъра на вътрешните работи схеми, които включват групи за оповестяване, длъжностни лица за оповестяване в групите и приоритети при оповестяването.

Групите за оповестяване на национално ниво са:

президентът, министър-председателят, председателят на Народното събрание;

Национален щаб за координация и контрол към министъра на Вътрешните работи; министерства, държавни и изпълнителни агенции и комисии.

Групите за оповестяване на областно и общинско ниво са:

областна администрация;

областен щаб за координация;

общинска администрация;

общински щаб за координация;

кметство;

населено място;

съставни части на Единната спасителна система на областно и общинско ниво.

Длъжностните лица, включени в групите, се разпределят по приоритети за реда, по който ще бъдат оповестявани, съобразно заеманата длъжност, функции и отговорност.

Приоритетите в групата са степенувани в низходящ ред от 1 до 9, като лицата в групата с един и същ приоритет се оповестяват едновременно.

За всяко лице в групата се въвеждат до четири телефонни номера. В случай на оповестяване на първия въведен номер системата спира избирането на следващите номера, въведени за лицето. Лицето удостоверява прослушването на съобщението чрез въвеждане на персонален идентификационен номер, предоставен му от администратора на системата. Лицата, които не са прослушали съобщението, се оповестяват отново на въведените номера до два пъти. В системата се отразява извършеното оповестяване.

Начините за свързване чрез системата за ранно предупреждение и оповестяване на органите на изпълнителната власт и на съставните части на Единната спасителна система

са: алармиране, оповестяване, спешно свързване с едно лице, спешна конференция, планирана конференция за определен час.

Алармирането е изпращане на предварително записано съобщение до лицата в групите при опасност от възникване или за възникнало бедствие.

Оповестяването е изпращане на съобщение до лицата в групите с допълнителна информация, изготвена към момента на опасност от възникване или при възникнало бедствие, с конкретизиране на събитието и указания за действия на лицата.

Спешно свързване е контакт с лице от дадена група с цел консултация и/или експертно становище.

Спешна конференция е паралелното избиране на определени лица, които се включват в конферентна връзка, с цел координация на действията и вземане на решение за реагиране на дадено събитие.

Планирана конференция за определен час е паралелното избиране на определени лица, които се включват в конферентна връзка, за което са предварително известени.

При опасност или възникване на бедствие, изискващо координация на национално ниво, ранното предупреждение и оповестяването на органите на изпълнителната власт и на съставните части на Единната спасителна система се разпорежда от министъра на извънредните ситуации или от упълномощени от него длъжностни лица, включително по искане на компетентния с оглед характера на бедствието министър.

Ранното предупреждение и оповестяването на органите на изпълнителната власт и на съставните части на Единната спасителна система извън посочените случаи се извършва по разпореждане на директора на Главна дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението".

Ранното предупреждение и оповестяването на областно и общинско ниво, кметство и населено място се осъществява от ОКВ в 28-те ОКИЦ на вътрешните работи по разпореждане на директора на съответното областно управление "Пожарна безопасност и защита на населението".

При опасност или възникване на бедствие, изискващо координация на посочените нива, ранното предупреждение и оповестяването се извършва и въз основа на искане на областен управител, кмет на засегната община, ръководител на съставна част на Единната спасителна система или ръководител на мястото на намесата. Исканията се приемат чрез съответния ОКИЦ.

Чрез ЛАСО на потенциално опасните обекти и производства се извършва ранно предупреждение и оповестяване на кмета на застрашената или засегнатата община, а на други органи на изпълнителната власт и съставни части на Единната спасителна система – чрез ОКВ на съответния ОКИЦ.

С разпореждането за ранно предупреждение или оповестяване се определя групата и длъжностните лица за оповестяване.

Оповестяването на силите от Министерството на отбраната, определени за оказване помощ на населението при бедствия, се осъществява от дежурния на националния контролен възел в ситуационния център на Министерството на вътрешните работи – ГД "Пожарна безопасност и защита на населението", който предава съобщение в свободен текст (с оглед характера на бедствието) на дежурния по Военен команден център (ВКЦ) и на дежурния по Министерство на отбраната. Дежурните по ВКЦ и МО са включени и към «Националната система за ранно предупреждение и оповестяване при бедствия».

Системата за ранно предупреждение и оповестяване на населението едновременно предупреждава и оповестява големи групи хора на определена територия за предстоящо или настъпило бедствие и за излъчване на указания за необходимите мерки и действия чрез акустични сигнали и гласова информация. Акустичните сигнали и гласовата информация се излъчват от крайни акустични устройства (сирени). Гласовата информация включва предварително записани съобщения за вида опасност и последващи съобщения за конкретната ситуация.

Последващите съобщения за конкретната ситуация съдържат:

- информация относно характеристиките на бедствието – произход, мащаби, прогноза за развитие;
- указания за поведение и действия на населението.

Въведен е национален сигнал за край на тревогата, като при необходимост се излъчва и допълнителна информация.

Ранното предупреждение и оповестяването на населението на национално ниво се осъществява от Националният контролен възел /НКВ/ в СЦ на Министерството на вътрешните работи – ГД „Пожарна безопасност и защита на населението”, а при необходимост - от алтернативният контролен възел /АКВ/.

При опасност или възникване на бедствие, изискващо координация на национално ниво, ранното предупреждение и оповестяването на населението се разпорежда от министъра на вътрешните работи или от упълномощени от него длъжностни лица, включително по искане на компетентния с оглед характера на бедствието министър, направено чрез СЦ на МВР.

Ранното предупреждение и оповестяването на населението извън тези случаи се извършва по разпореждане на директора на Главна дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението" или на упълномощени от министъра на вътрешните работи длъжностни лица. При опасност или възникване на бедствие на територията на област или на част от нея ранното предупреждение и оповестяване на населението се разпорежда от началника на съответното териториално управление "Пожарна безопасност и защита на населението" или от упълномощени от министъра на вътрешните работи длъжностни лица, включително въз основа на искане на областния управител, направено чрез ОКИЦ. При задействане на сирените чрез ОКВ/НКВ съответният дежурен изпраща доклад от системата на областния управител.

При опасност или възникване на бедствие на цялата или на част от територията на една община ранното предупреждение и оповестяването на населението се осъществява със задействане на сирените и излъчване на гласови съобщения от дежурния в съответния ОКВ в ОКИЦ. Кметът на община може да задейства сирените на територията на общинския център чрез ЛКП или да поиска задействането им чрез съответния ОКВ.

Кметът на кметство или на населено място може да задейства сирените на територията на кметството или на населеното място чрез ЛКП или да поиска задействането им чрез съответния ОКВ. Кметът на кметство или на населено място може да задейства само една сирена от контролния кабинет на самата сирена и да оповести населението чрез акустичен сигнал и гласова информация – последващи съобщения за конкретната ситуация.

Националният контролен възел/алтернативният контролен възел и ОКВ при необходимост могат да извършват ранно предупреждение и оповестяване на населението на областно и общинско ниво, кметство и населено място. При задействане на сирените чрез ОКВ/НКВ оперативният дежурен изпраща доклад от системата на областния управител, съответно на кмета на общината.

Юридическите лица и едноличните търговци, които осъществяват дейност с рискови вещества и материали, дейност в рискови условия или дейност, която е потенциално опасна за работниците и служителите, населението и околната среда, изграждат и поддържат локални автоматизирани системи за оповестяване на населението в застрашените населени места съгласувано със съответните на дейностите териториални органи на изпълнителната власт. При възникване на авария юридическите лица и едноличните търговци са длъжни незабавно да съобщят за нея на съответния ОКИЦ и на кмета на непосредствено застрашената община и да оповестят населението ѝ.

Системите за ранно предупреждение на населението в населените места, попадащи в зоната за превантивни защитни мерки около атомните електрически централи, в 30-километровия радиус се изграждат и поддържат в готовност от:

• юридическото лице, експлоатиращо ядреното съоръжение в зоната с радиус 12 км с център – самото съоръжение;

Длъжностните лица, разпоредили ранно предупреждение и оповестяване на населението, предоставят в писмен вид информация за опасността от възникване или за възникналото бедствие на електронните медии. Тази информацията се излъчва от електронните медии безплатно, незабавно и без изменение на съдържанието и смисъла ѝ с толкова повторения, колкото е необходимо.

Министерство на вътрешните работи изгражда, поддържа и администрира Националната система за ранно предупреждение и оповестяване при бедствия, организира и провежда информационна кампания за населението и обучение на длъжностните лица за работа със системата.

Системата за ранно предупреждение и оповестяване на органите на изпълнителната власт и на съставните части на Единната спасителна система се тества чрез предварително записано съобщение два пъти годишно.

До окончателното изграждане на Системата за ранно предупреждение и оповестяване на населението сигналите за оповестяване на населението в населените места, където системата не е изградена, се подават по същия ред по досега съществуващите системи. Системата за оповестяване в Столична община се основава на комуникационно – информационната и система.

Предназначена е за предаване на сигнали и разпореждания за оповестявания при:

- привеждане от мирно на военно положение;
- „Въздушна опасност” и „Отбой на въздушна опасност”;
- бедствия.

Технологично системата е изградена на базата на:

- АСО ТКО – ЩД;

- цифрова УКВ радиомрежа;

- стационарни телефони по изградената мрежа на VIVACOM-БТК;

- мобилни телефони (само за членовете на ССС и ЗБ) посредством апаратурата „Телтоника”.

Централният комплект блокове е инсталиран в дежурната стая на Оперативния дежурен по Столичен съвет по сигурност и защита при бедствия (ОД ССС и ЗБ). Крайните постове – 26 на брой, са при дежурните по Районните съвети по сигурност и защита при бедствия (РСС и ЗБ), дежурният в Оперативния център на Столичния инспекторат и дежурния по Областен съвет по сигурност и защита при бедствия (ОблСС и ЗБ) – София.

Сигналите от ТКО се предават по предварително изградени и наети телефони линии от VIVACOM-БТК. За поддържането им Столична община заплаща месечни абонаментни такси. Директните връзки с районите са свързани с ведомствената цифрова телефонна централа на Столична община.

Освен фиксираните команди, по ТКО може да се предава речева информация. Времето за работа в този режим е крайно ограничено и позволява предаване само на кратки разпореждания /сигнали/.

За нуждите на оповестяването в общината е изградена цифрова УКВ радио свързка в съответствие с Разрешение № 00469/12.06.2008 г. за осъществяване на далекосъобщения чрез обособена далекосъобщителна подвижна мрежа /PMR/ и Заповед № РД-09-3540/ 02.07.2008 г.. С помощта на цифровите УКВ радиостанции са организирани три радиомрежи:

- *Радиомрежа № 1 за речева връзка с главната радиостанция, тази при ОД по ССС и ЗБ;*
- *Радиомрежа № 2 за речева връзка с главната радиостанция, тази при ОД по РСС и ЗБ /на райони Панчарево, Искър, Кремиковци, Нови Искър, Връбница, Надежда, Овча купел, Банкя и Витоша/;*
- *Радиомрежа № 3 за предаване на данни със скорост 1,2 kBit/s с главната радиостанция, тази при ОД по ССС и ЗБ.*
Радиосредствата са УКВ р/ст. „VARTEX”- стационарни, мобилни и портативни.

В краен случай информацията може да бъде предадена поотделно до всеки дежурен чрез телефона по изградената национална мрежа на VIVACOM-БТК. Системата за оповестяване осигурява относително автоматизиран обем на информация само между дежурния по ССС и ЗБ от една страна и дежурните по РСС и ЗБ, от друга.

Оповестяването на фирмите с военновременни задължения се извършва от оперативния дежурен по ССС и ЗБ на Столична община по телефона. Всеки дежурен по РСС и ЗБ след получаване на сигнал или разпореждане по ТКО, УКВ р/ст. или телефона, предава получената информация по телефона /стационарен и GSM/ на своя кмет, на членовете на съвета по сигурност, на кметовете на малките населени места и на всички останали, включени в схемата за оповестяване.

8.ИНФОРМАЦИЯ ЗА ЕКИПИТЕ И СРЕДСТВАТА НА СЪСТАВНИТЕ ЧАСТИ НА ЕДИННАТА СПАСИТЕЛНА СИСТЕМА.

Ежегодно се извършва актуализация на данните за силите и средствата от съставните части на Единната спасителна система, които се отразяват в приложение към плана за защита на населението при бедствие и съставните му части за видовете опасности.

9.ВРЕМЕ ЗА ГОТОВНОСТ ЗА РЕАГИРАНЕ НА СЪСТАВНИТЕ ЧАСТИ НА ЕДИННАТА СПАСИТЕЛНА СИСТЕМА.

Основните съставни части (чл. 20 от ЗЗБ) на Единната спасителна система осигуряват непрекъснатата готовност за приемане на съобщения при възникване на бедствия, тяхната оценка и незабавни действия.

Другите съставни части (чл. 23, ал. 1 от ЗЗБ) на ЕСС предоставят помощ при поискване съгласно плановете за защита при бедствия.

Въоръжените сили (чл. 23, ал. 2 от ЗЗБ) предоставят помощ при провеждане на спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи с разрешение на министъра на отбраната въз основа на искане от кмета на Столична община до Областния управител.

Кметът на Столична община може да включва в дейностите по защитата и създаденото доброволно формирование, което се привежда в готовност за използване по заповед съгласно Плана за привеждане в готовност за използване при бедствия на доброволното формирование към Столична община до Д+3.

10.МЕТЕОРОЛОГИЧНО ОСИГУРЯВАНЕ ПРИ ЯДРЕНА ИЛИ РАДИАЦИОННА АВАРИЯ, ТРАНСГРАНИЧЕН ПРЕНОС НА РАДИОАКТИВНИ ВЕЩЕСТВА

Метерологично осигуряване:

За получаване на метеорологични данни се използва НИМХ - БАН / СУ „ПБЗН“/.

Срокове за измерване и донесения:

- за метеорологична информация – през 3 часа.
- за хидрометеорологична информация – през 2 часа.
- обобщени сводки и прогнози – ежедневно към 18:00 часа.

Донесения:

1. За изменение на обстановката – незабавно.
2. За провеждане на СНАВР – през 2 часа.
3. Обобщени донесения към 18:00 ч. и след приключване на спасителните работи.

**Специалист ОМБП
Мартин Атанасов**

